

Vzťahy medzi prvkami citačného procesu

Bibliografický odkaz je štandardizovaný popis citovaného dokumentu. Musí jasne identifikovať dokument a obsahovať predpísané časti popisu.

Citácia alebo citovanie je skrátené označenie citovaného zdroja (dokumentu) v texte práce podľa niektorej metódy odporúčenej normou STN ISO 690. Citácia slúži na spojenie citovaného miesta so záznamom o citovanom dokumente. Tento záznam je potom položkou v zozname bibliografických odkazov. Citácia slúži aj na spojenie citovaného miesta so skráteným záznamom o citovanom dokumente umiestneným napr. pod čiarou na príslušnej strane textu.

Samotný **proces citovania** má dva aspekty - **etiku citovania** a **techniku citovania**.

Etika citovania odráža, či a ako autor práce dodržiava etické normy vo vzťahu k cudzím myšlienkam a výsledkom, ktoré sú obsiahnuté v iných dokumentoch (v použitej literatúre).

Technika citovania spočíva v spôsobe spájania citovaného miesta so záznamami o citovaných dokumentoch uvedených v zozname bibliografických odkazov.

Citát je text doslovne prevzatý z citovaného dokumentu.

Citovaný dokument je ten, z ktorého niečo preberáme. Je to dokument, ktorý je zdrojom informácií pre nás. Môže to byť kniha, článok v časopise, encyklopédia, slovník, rozhlasový alebo televízny dokument, film, osobná komunikácia (rozhovor), elektronická správa (e-mail), CD-ROM, elektronický časopis alebo zborník, www stránka a pod.

Citujúci dokument je práca (publikácia), ktorú píšeme (monografia, článok, stať v zborníku, diplomová práca a pod.) a kde použijeme niečo z inej (citovanej) práce.

Skrátený (bibliografický) odkaz v poznámke pod čiarou nie je povinný, ale jeho používanie sa odporúča. Slúži čitateľovi na ľahkú orientáciu v texte a v zdrojoch bez toho, aby musel hľadať v zozname bibliografických odkazov, ktorý je na konci dokumentu, alebo kapitoly. V skrátenom odkaze je možné skrátiť osobné meno, vypúšťa sa miesto vydania a vydavateľ a ak je názov dlhý, tiež sa môže skrátiť.

Zoznam bibliografických odkazov je súpis bibliografických odkazov usporiadaný abecedne alebo podľa poradových čísel ich citovania.

Vzťahy medzi základnými prvkami citačného procesu

Citujúci dokument (časť textu)

knihovnícky tradicionalizmus a jednostrannosť systémového technokratizmu a „*vidieť človeka aký je, čo vie a čo chce vedieť, ako vie robiť, čo k tomu z ľudského fondu poznania potrebuje, aké sú jeho vlastnosti a schopnosti, jeho kultúrna, kvalifikačná a informačná úroveň, ktorá mu uľahčí sebapoznávanie, sebaaktualizovanie, sebarealizáciu v danom prostredí i spoločnosti*“ (Žatkuliak, 1981, s. 35). Dnes, po dvadsiatich rokoch, je téma človeka v spoločenských procesoch všeobecne znovu oživená a miestami sa zdá, že až zdevalvovaná (napríklad „zázračnými“

← citát

← citácia v texte

ŽATKULIAK, J.G. Používatelia odborných informácií ..., 1981.

← skrátенý odkaz pod čiarou

Zoznam bibliografických odkazov

...

RUBIN, R.E. 1998. *Foundations of Library and Information Science*. New York : Neal-Schumann Publishers, 1998. 495 s. ISBN 0-02-852321-7.

SEILEROVÁ, B. 1995. *Človek vo filozofickej antropológii*. Bratislava : IRIS, 1995. 152 s. ISBN 80-86454-14-5.

ŠMAJS, J. 1997. *Ohrozená kultura : od evolučnej ontologie k ekologickej politice*. 2. rozš. vyd. Praha : Nakl. Hynek, 1997. 205 s. ISBN 80-7184-754-4.

...

ŽATKULIAK, J.G. 1981. *Používatelia odborných informácií a informatické služby*. Bratislava : SPN 1981. 342 s.

← úplný záznam použitého prameňa

Skracovanie názvu

Dlhý názov alebo podnázov sa môže skrátiť vtedy, keď sa tým nestratí podstatná informácia. Nikdy sa však nesmie skrátiť začiatok názvu. Všetky skrátene, alebo vynechané časti treba označiť tromi bodkami – znamienkami vypustenia (...).

Príklad

<i>V dokumente:</i>	Knižničná a informačná veda na prahu informačnej spoločnosti
<i>V odkaze:</i>	Knižničná a informačná veda na prahu informačnej ...

Kľúčový názov, resp. skrátene názov seriálu

V odkazoch na seriálové publikácie sa môže použiť kľúčový názov alebo oficiálny skrátene názov ako náhrada názvu.

Príklad

<i>V dokumente:</i>	Journal of the Assam Science Society and Proceedings of the Institute of Advanced Study in Science & Technology
<i>V odkaze - kľúčový názov:</i>	Journal of the Assam Science Society
<i>V odkaze - skrátene názov:</i>	J. Assam Sci. Soc.

Neznámy názov

Ak nie je možné nájsť v elektronickom dokumente alebo v sprievodnej dokumentácii žiadny názov, nahradí sa názov niekoľkými prvými slovami z dokumentu, po ktorých nasledujú znamienka vypustenia (...). Navyše sa zapíše stručný popis obsahu dokumentu, ktorý sa pripojí k náhradnému názvu v hranatých zátvorkách. Pri odkazovaní na správy elektronickej pošty a príspevky do systému verejných správ, ako sú napr. elektronicke časopisy alebo elektronicke konferencie, sa namiesto názvu používa predmet uvedený v správe.

Príklad

<i>V dokumente:</i>	Od: "Daniel Godora" <godora@fphil.uniba.sk> Komu: <ak@ba.sanet.sk> Predmet: WoS Dátum: 27. február 2002 13:28
<i>V odkaze:</i>	WoS

3. Druh nosiča

Druh elektronického nosiča sa uvádza v hranatých zátvorkách za názvom. Na označenie druhu nosiča sa používajú tieto slová alebo ich ekvivalenty:

[online]

[CD-ROM]

[magnetická páska]

[disk]

V prípade potreby je možné špecifikovať spolu s druhom nosiča aj druh dokumentu (napr. monografia, seriálová publikácia, báza dát, počítačový program).

Príklady

- a) [online báza dát]
- b) [báza dát na CD-ROM]
- c) [monografia na CD-ROM]
- d) [online elektronický časopis]
- e) [elektronická pošta]

4. Sekundárna zodpovednosť

Osoby alebo korporácie, ktoré majú sekundárnu zodpovednosť

Osoby alebo korporácie, ktoré majú sekundárnu zodpovednosť, ako sú napríklad vedeckí redaktori, prekladatelia, ilustrátori, vynálezcovia s podielom na patentovom dokumente, sponzori a pod., sa spravidla vylučujú z údajov o primárnej zodpovednosti. Ich mená a funkcie sa môžu zapísať v údajoch o sekundárnej zodpovednosti, ktorý nasleduje za názvom.

Údaje o sekundárnej zodpovednosti k zvláštnemu vydaniu alebo názvu edície sa zapisujú (ak je to potrebné) za údajmi o vydaní, resp. za údajmi o edícii.

Všetky mená nachádzajúce sa v údajoch o sekundárnej zodpovednosti sa zapisujú v takom poradí a tvare, ako sú uvedené v prameni.

Príklady

- a) DRYDEN, John. *The works of John Dryden*. Edited by H.T. Swedberg.
- b) FELIX, Jozef. *Európske obzory*. Editor Stanislav Šmatlák a Július Pašteka.
- c) SLÁDKOVIČ, Andrej. *Výber z básní*. 2. vyd. rev. a rozšíril J. Benko.